

NOGLE PLANTEPORTRÆTTER.

Eucryphia glutinosa tilhører familien Eucryphiaceae, som har to arter i Australien (*E. moorei* i New south Wales og *E. lucida* på Tasmanien) og to i Sydamerika *E. cordifolia* og *E. glutinosa*, som begge vokser i Chile. *E. glutinosa* er et løvfældende lille træ, 7 - 8 m højt . I sit hjemland og i mildt klima er arten delvis stedsegrøn. De modsat stillede blade er samlet under skudspidserne. De er uligefinnede med 3 - 5 småblade, som er ægformede til ovale, siddende, 2 - 3 cm lange og regelmæssigt tandede med skinnende grøn overside. Blomsterne sidder enkelt eller parvist i skudspidserne på 0,5 til 1 cm lange stilke. De er 6-8 cm i diameter med fire hvide, flortynde, brede, omvendt ægformede kronblade. Bægeret er sammenvokset til en tætsluttende hætte (operculum) som løftes af når blomsten folder sig ud. Talrige støvdragere (mere end hundrede) med en 2 - 2,5 cm lang tråd og lille rød knap, som nåle i en nålepude. Frugtknuden er en 12- rummet kapsel med et tilsvarende antal hvide, trådformede 1,5 cm lange grifler.

I august 1998 blomstrede Arboretets eneste eksemplar af *E. glutinosa*. Planten stammer fra frø samlet i Washington Park Arboretum, Seattle, U.S.A. i 1980 og sået i Hørsholm i 1981 som nr 406-1981. Tre planter spirede og blev sat i skygge-bænke i eftersommeren 1981. Kun én plante overlevede vinteren 1981/82, som var én af de to meget kolde vintre i 1980'erne, med månedsgennemsnit i december 1981 på -4,0 °C og -4,3 i januar 1982. Den overlevende plante blev sat ud i Arboretet i foråret 1984 og oplevede på friland derefter den om muligt endnu værre vinter 1984/85, hvor middeltemperaturerne for januar og februar 1985 var henholdsvis -5,0 og -4,3 °C. Arboretets plante er nu godt to meter høj og muligvis den eneste af sin art, som har blomstret på friland i Danmark. På baggrund af de hårde vintre den har været igennem, er der grund til at tro, at den vil kunne vokse i arboretet i mange år. Stiklinger taget i juli 1998 slog rod i løbet af 4-5 måneder.

MAGNOLIA MACROPHYLLA

I første halvdel af august 1998 blomstrede *Magnolia macrophylla* i Forstbotanisk Have, Charlottenlund. Den er både storbladet og storblomstret. Den vokser naturligt i det sydøstlige USA, hvor den findes i små isolerede bevoksninger bl.a. i South Carolinas bjerge.

Det er et lille løvfældende træ op til 15 m. Bladene bliver op mod 90 cm lange og indtil 30 cm brede, aflangt ovale eller omvendt ægformede med hjerteformet eller øret basis. På oversiden er de klart grønne, mens de er sølvgrå og dunede på undersiden. Ingen andre magnoliearter har så store blade. De duftende blomster sidder ofte delvist skjult

Fig. 1. *Eucryphia glutinosa* i blomst. Arboretet, Hørsholm 14. august 1998.

mellem de store blade. De kan være indtil 30 cm i diameter og har 6 flødefarvede 12 - 20 cm lange kødfulde kronblade med vingeformede violette tegninger ved grunden af de tre inderste kronblade. Frugterne er indtil 7 cm lange, ægformede og bliver lyst røde ved modenhed..

Frøet som har givet denne plante , arboretets nr. 637-1984, blev samlet på træer i Arboretum of the J.J. Audobon Foundation, Gloster, Mississippi, USA og formidlet via Lennart Jonsson, Emmaboda i Sverige. Frøet skulle være samlet på den helt hvidblomstrede form 'Sara Gladney'.

Træet i Forstbotanisk Have blev plantet omkring 1992 og er ca. 5 m højt i 1998. Det er ikke blevet skadet i de to kolde vintre i 1990'erne. Det er formodentlig første gang men forhåbentlig ikke sidste gang *Magnolia macrophylla* har blomstret på friland i Danmark.

Fig.2. *Magnolia macrophylla*. Forstbotanisk Have, 25. juli 1998.

Fig.3. *Dipteronia sinensis* i blomst. Forstbotanisk Have, 10. juli 1996.

DIPTERONIA SINENSIS

Slægten *Dipteronia* hører til lønfamilien, Aceraceae. Af slægtens to arter, *D. dyeriana* Henry og *D. sinensis* Oliver, har Arboretet i Hørsholm og Forstbotanisk Have haft *D. sinensis* i dyrkning siden 1983. To planter står i Forstbotanisk Have, plante nr. 96-1983 og 747-1985, begge af frø samlet i Washington Park Arboretum, Seattle, USA. Kun en enkelt plante af 747-1985 har overlevet i Hørsholm i det gamle arboretområde. Den er i 1998 en ca. 2 m høj flerstammet busk, mens alle planter af *Dipteronia sinensis*, som blev sat ud i det nye område på Frihedslyst, er døde. Af de to planter i Forsthaven, som begge er omkring 4 m høje, blomstrede nr. 747-1985 og satte frugt første gang i 1996, mens begge planter har blomstret og sat frugt i 1998.

Dipteronia sinensis er hjemmehørende i det centrale Kina (Gaansu, Guizhu, Henan, Hubei, Hunan, Shaanxi og Sichuan), hvor den forekommer spredt i bjergområder mellem 1000 og 1500 m.o.h.. Det er et løvfældende træ, som i sit hjemland kan blive op mod 15 m højt, men som oftest udvikler sig til en stor busk. Bladene er modsat stillede, 30 - 50 cm lange, uligefinnede, med 7 - 11 ovale eller lancetformede småblade, som er 4 - 10 cm lange og uregelmæssigt tandede. Det nederste

par småblade er undertiden uligefinnet delte med 3 - 5 småblade, eller med dybe indskæringer.

De små grønligvide blomster og følgende frugter sidder i store kvaste (til 50 cm lange). De flade, ovale eller næsten cirkelformede frugter er ca 2 cm lange og sidder parvis. De ligner elmens manna og har et mere eller mindre centralt stillet frø omgivet af en skiveformet papir-agtig vinge. Blomstringen finder sted i første halvdel af juli måned, og frugterne modnes i løbet af september. *Dipteronia* kan formeres med stiklinger, og et godt tidspunkt er juli måned. Den kan også formeres ved nedlægning.

Arboretets og Forsthavens planter har ikke oplevet en af de rigtig strenge danske vintre. Efter vores vurdering befinder *Dipteronia sinensis* sig nær sin dyrkningsgrænse i Danmark, og den vil formentlig kun have en chance for at overleve i en længere årrække i de mildeste egne af landet og i et beskyttet men lysåbent skovmiljø. *D. dyereana* har ikke været prøvet i Arboretet. Den kommer fra Yunnan-provinsen i Kina og er formodentlig ikke hårdfør i Danmark.

MAYTENUS BOARIA

I foråret 1975 samlede Jens Peter Hjerting, Bent Søegaard og Søren Ødum frø af *Maytenus boaria* ved nordenden af Lago Futalaufquen i Argentina, 42 grader syd for ækvator og 600 m over havet. Arten blev samlet i fem forskellige områder, men kun planterne fra Futalaufquen overlevede og står nu i en lille gruppe på 3 planter i Forstbotanisk Have, Charlottenlund.

Maytenus hører til Benvedfamilien, Celastraceae, og slægten har mange arter i både Sydamerika og tropiske områder af Afrika, Kanarieøerne og på Madeira. *M. boaria* er et stedsegrønt træ som i hjemlandet bliver op mod 20 m højt, mens udvoksede træer i Sydengland er halvt så store og i Forsthaven 2,5 m efter 23 år. Træet er let i sin bygning med slanke hængende grene og smalt lancetformede, fint savtakkeblade som er 3 - 5 cm lange og 0,5 - 1,5 cm brede med en kort stilk, som næsten ikke kan skelnes fra den spidse bladbasis. Alle træets dele er glatte. Blomsterne, der er små og grønligthvide, er for det meste enkönnede, men begge køn forekommer på samme individ. De små ærteformede frugter sidder to og to omgivet af en rød frøkappe i en kapsel, som, når den åbner sig, viser det nære slægtskab med benved.

Slægtsnavnet *Maytenus* stammer fra det indianske navn maiten, mens artsnavnet *boaria* (for kvæg) hentyder til at kvæget i Sydamerika er specielt glad for denne art.

Poul Søndergaard